

AVOCATUL POPORULUI

*Domeniul privind
prevenirea torturii – MNP*

Aprob.
Avocatul Poporului
R. Weber
Renate Weber

Raport privind vizita desfășurată la Penitenciarul Arad

Raportul este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

Craiova – 2023

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare O.P.C.A.T.), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii (MNP), conform prevederilor O.P.C.A.T., monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor private de libertate. În acest sens, MNP poate vizita, anunțat sau inopinat, locurile în care persoanele sunt private de libertate, conform art. 4 din O.P.C.A.T.

Potrivit dispozițiilor prevăzute de art. 2 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborate cu dispozițiile art. 4 alin. (1) și art. 19 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, cu dispozițiile Ordinului Avocatului Poporului nr. 134/2019, și conform Planului de vizite, aprobat pentru anul 2023, la data de 25 octombrie 2023 a fost efectuată o vizită inopinată la Penitenciarul Arad, județul Arad.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanții instituției Avocatul Poporului, jurist, psiholog, medic, consilieri în cadrul Centrului zonal Craiova al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și reprezentant al organizației neguvernamentale Asociația Îngeri pentru Suflete Arad.

Vizita a avut următoarele obiective: consolidarea protecției persoanelor private de libertate împotriva pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, verificarea condițiilor de cazare, asigurarea asistenței pentru sănătate, asistența psihologică, precum și verificarea altor aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.

La începutul vizitei, reprezentanții MNP au prezentat conducerii Penitenciarului Arad, respectiv doamnei Comisar Șef de Poliție Penitenciară, Liliana HUREZAN – Director Adjunct pentru Educație și Asistență Psihosocială și domnului Inspector Principal de Poliție Penitenciară, Brian OKROS – Șef Serviciu Regim Penitenciar, temeiul legal în baza căruia se desfășura vizita, etapele desfășurării acesteia, modalitatea de întocmire a Raportului de vizită, emiterea recomandărilor, precum și obligațiile instituției vizitate, potrivit prevederilor din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată, din interviurile cu persoanele private de libertate și cu personalul penitenciarului

a) capacitatea de cazare și personalul penitenciarului

În Penitenciarul Arad execută pedepse privative de libertate numai deținuți bărbați, fiind profilat pentru executarea pedepselor în regim închis și maximă siguranță. Pentru perioade scurte, penitenciarul custodiază și deținuți în regimurile semideschis, deschis și arest preventiv, în special pentru prezentarea la instanțele de judecată.

La data vizitei se aflau în custodia penitenciarului **1440 de persoane private de libertate, 1328 bărbați la sediul unității și 112 femei la secția exterioară de femei**, în două spații diferite, **la o capacitate legală de 1296 de locuri. Gradul de ocupare era de 111%, fapt pentru care echipa de vizită a recomandat conducerii penitenciarului să întreprindă măsuri pentru gestionarea supraaglomerării**, potrivit prevederilor art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției (O.M.J.) nr. 2772/C/2017 - aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate.

Unitatea dispunea de 12 secții de deținere (8 regim închis, 4 maximă siguranță, din care 3 maximă siguranță cu grad sporit de risc), amplasate pe 4 tronsoane, fiecare tronson fiind alcătuit din 3 secții de deținere suprapuse pe 3 nivele.

La data vizitei se aflau în custodia Penitenciarului Arad (sediul unității penitenciare) 1328 de bărbați (268 - regim maximă siguranță, 954 - regim închis, 28 - regim semideschis, 2 - regim deschis, 40 - arestați preventiv, 1 - majori centrul educativ, 35 – majori centrul de detenție).

Repartizarea deținuților în camere se realiza conform regimului de executare, vârstei și gradului de risc pentru siguranța locului de deținere, cel mai tânăr deținut avea vârsta de 20 de ani, iar cel mai în vârstă 90 de ani.

Activitatea penitenciarului era asigurată de **424 de polițiști de penitenciare** (347 agenți și 77 ofițeri), angajați ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, **iar în organigramă erau prevăzute 539 de posturi în sectorul operativ, ceea ce corespundea unui procent de încadrare de 79%, existând 115 posturi vacante (71 agenți și 44 ofițeri)**. Au fost prezentate documente din care a rezultat că în cursul anului 2023 au fost încadrați 27 de agenți și 3 ofițeri.

b) condițiile de cazare și alimentația persoanelor private de libertate

Penitenciarul Arad are în componență 305 camere de deținere, exceptând Secția exterioară de femei. Echipa a stabilit aleatoriu să viziteze câteva camere din diferite secții (E8.A12 regim maximă siguranță; E8.A6 - regim maximă siguranță; E8.A9 - regim maximă siguranță cu grad de risc crescut; E6.18 - arestați preventiv; E6.20 arestați preventiv; E6.24 deținuți pentru care urma să se stabilească regimul de executare; E3.30 regim închis; E1.A16 regim închis; E1.B16 regim închis).

Camerele vizitate erau curate, cu rafturi pentru depozitarea obiectelor personale, cu mobilier (paturi suprapuse dispuse pe două rânduri, cazarmament corespunzător, mese, televizoare, scaune, telefoane etc.).

Totuși, unele camere (E8.A12; E8.A6; E6.18; E3.30) nu aveau în dotare suficiente rafturi (dulapuri) pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, acestea fiind depozitate în genți, sub paturi, rafturile existente fiind neîncăpătoare.

Echipa de vizită recomandă conducerii Penitenciarului Arad, dotarea corespunzătoare a tuturor camerelor cu mobilier pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) din O. M. J. nr. 2772/C/2017.

Majoritatea camerelor erau bine luminate natural, având ferestre din tâmplărie din lemn, care permiteau o bună ventilare/aerisire, **dar în mai multe camere de detenție vizitate (E6.18; E6.1; E6.24; E6.20) nu funcționa iluminatul de veghe.**

Echipa de vizită recomandă conducerii Penitenciarului Arad asigurarea iluminatului de veghe în toate camerele de deținere și folosirea acestuia pe timpul nopții, în scopul asigurării supravegherii, potrivit prevederilor art. 6, alin. (6) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile minime de cazare a persoanelor private de libertate.

A fost verificat cazarmamentul și nu s-a constatat prezența insectelor, **cu excepția camerei E6.24 (cameră carantină deținuți pentru care urma să se stabilească regimul de executare), în care persoana custodiată a sesizat prezența insectelor (ploșnițe, gândaci de bucătărie), existând pe pereții camerei urme de insecte.** Personalul prezent în timpul vizitei a menționat că această cameră este expusă la apariția insectelor, din cauza afluxului mare de persoane private de libertate venite din exterior. Conducerea a prezentat documente din care a rezultat că se efectuase dezinfecția

în toate spațiile de deținere cu respectarea ghidului privind supravegherea și controlul dăunătorilor în unitățile din subordinea A.N.P. cu nr. 366/05.03.2014, pentru aprobarea unor norme de igienă privind mediul de viață în penitenciare.

Recomandăm conducerii penitenciarului continuarea operațiunii de dezinsecție cu substanțe mai eficiente, pentru a combate prezența insectelor în toate spațiile penitenciarului.

Camerele aveau în componență grupuri sanitare separate dotate corespunzător (wc, chiuvetă, oglindă), pereții erau placați cu faianță, iar pavimentul cu gresie. În grupurile sanitare era asigurat accesul permanent la apă rece, iar apa caldă era distribuită conform programului stabilit de conducere la băile comune din secții. Grupurile sanitare din camere asigurau persoanelor private de libertate condiții de igienă și intimitate.

În toate secțiile existau băi comune cu câte 5 dușuri, deținuții din aceeași cameră foloseau o sală de baie, astfel încât fiecareia îi revenea un duș, fiind montate separatoare pentru respectarea intimității. Nu au fost sesizate echipei de vizită deficiențe privind activitatea de îmbăiere din partea persoanelor private de libertate.

Echipei de vizită a constatat lipsa camerelor de cazare dotate corespunzător pentru persoanele cu dizabilități, cu grup sanitar adaptat nevoilor acestora, și a adus la cunoștință conducerii penitenciarului necesitatea amenajării a cel puțin unei astfel de camere, potrivit prevederilor art. 1, alin. (6) din Anexa Ordinului Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017.

Conducerea a menționat că Penitenciarul Arad se află în faza de proiectare a renovării tuturor spațiilor și camerelor de deținere, urmând ca ferestrele să fie înlocuite cu tâmplărie PVC (termopan) și folie antiefracție pe interior. De asemenea, se va amenaja un spațiu pentru cazarea a 33 de deținuți bărbați clasificați în regim semideschis.

Pe holul Secțiilor de deținere erau montate 12 infochioșcuri (puncte de documentare și informare electronică), unde se găseau documente și informații de interes care puteau fi accesate pe bază de suport electronic de către persoanele private de libertate. La aviziere erau afișate programele zilnice și materialele informative.

Au fost vizitate câteva curți de plimbare de la sediul unității penitenciare, care erau dotate corespunzător pentru desfășurarea activităților sportive.

Persoanele private de libertate intervievate au menționat că li se asigura accesul la curțile de plimbare, conform programului aprobat de directorul penitenciarului, fiind astfel respectate prevederile art. 137 - Dreptul la plimbare zilnică alin. (2) din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

Pe holurile penitenciarului și la curțile de plimbare existau montate camere video, în conformitate cu prevederile art. 8 alin. (1) din Ordinul nr. 4800/C/2018 din 27 noiembrie 2018 pentru aprobarea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor (A.N.P.).

Hrana persoanelor private de libertate era preparată zilnic la blocul alimentar al penitenciarului și distribuită pe secții. Blocul alimentar era bine întreținut și curat, hrana se prepara diferențiat, în funcție de normele de hrană prevăzute de O.M.J. 1365/C/2020 privind aprobarea Normelor de acordare a drepturilor de hrană pentru persoanele private de libertate din sistemul administrației penitenciare.

Penitenciarul deținea Autorizație Sanitară Veterinară și pentru siguranța alimentelor emisă de Direcția de Sanitară Veterinară și pentru siguranța alimentelor Arad.

Hrana preparată era preluată de supraveghetorul de pe secția de deținere, care asista la distribuirea pe camere. Meniurile erau întocmite și avizate de către medicul unității, care verifica listele cu persoanele private de libertate cu anumite afecțiuni, fiind asigurate normele de hrană și regimurile alimentare pentru persoanele diagnosticate cu boli cornice.

Conform normelor legale și a practicii din unitate, calitatea hranei preparată era verificată zilnic din punct de vedere calitativ și cantitativ. Personalul care lucra în zona de manipulare, preparare și distribuie a hranei persoanelor private de libertate era verificat permanent să aibă analizele efectuate și să poarte echipament de protecție.

Existau prelevate probe alimentare, păstrate într-un frigider special destinat acestui scop, timp de 48 de ore. **Recipientele în care erau prelevate probele alimentare nu erau etichetate corespunzător și nu exista un termometru cu grafic de temperatură**, potrivit prevederilor art. 37 lit. e) din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor și art. 120 alin (3). din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022 privind activitatea de acordare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirii persoanelor private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor - (*„Probele alimentare sunt păstrate în condiții*

corespunzătoare timp de 48 de ore în frigider la maximum +5°C și în recipiente cu capac, închise ermetic, pe care sunt înscrise data și ora recoltării, respectiv denumirea produsului recoltat”).

c) verificarea modului de aplicare a sancțiunilor disciplinare persoanelor private de libertate

În cursul anului 2023, personalul penitenciarului a întocmit 774 de rapoarte de incident deținuților custodiați. Pentru 653 de rapoarte, care fuseseră analizate în comisia de disciplină până la data vizitei, s-au stabilit sancțiuni, **iar 121 de rapoarte de incident au fost clasate de comisia de disciplină**. Au fost aplicate 653 de sancțiuni, constând în: **102 avertismente**; 163 sancțiuni cu suspendarea dreptului de a participa la activități culturale, artistice și sportive, pe o perioadă de cel mult o lună; 13 cu suspendarea dreptului de a presta o muncă, pe o perioadă de cel mult o lună; 163 cu suspendarea dreptului de a primi și de a cumpăra bunuri, cu excepția celor necesare pentru igiena individuală, pe o perioadă de cel mult două luni; **212 cu suspendarea dreptului de a primi vizite, pe o perioadă de cel mult 3 luni**. Echipa de vizită a constatat că s-au aplicat 212 sancțiuni privind dreptul de a primi vizite. Ținând cont de faptul că aceste vizite au o valoare esențială în procesul îndelungat de reeducare, reabilitare și reintegrare psihosocială a persoanei private de libertate, iar sancționarea cu suspendarea acestui drept contravine tocmai principiului reabilitării psihosociale, potrivit Normelor CPT, recomandăm conducerii penitenciarului analizarea posibilității de a se evita pe cât posibil aplicarea sancțiunilor privind dreptul de a primi vizite, în scopul evitării impactului negativ în procesul de reintegrare a persoanei private de libertate, potrivit CPT (Raportul de vizită din anul 2021) și a Regulilor Mandela (Regula nr. 43 pct. 3), în care se prevede că, sancțiunile disciplinare sau măsurile restrictive prin interzicerea contactelor cu familia, să fie aplicate pentru o perioadă limitată și doar pentru menținerea securității și ordinii.

În cursul anului 2023, până la data vizitei, în Penitenciarul Arad nu au fost aplicate sancțiuni disciplinare cu izolarea.

În aceeași perioadă au fost formulate 139 de plângeri la judecătorul de supraveghere a privării de libertate împotriva sancțiunilor aplicate de comisia de disciplină.

Au fost înregistrate 122 de încheieri ale judecătorului de supraveghere a privării de libertate, în care plângerile formulate de persoanele private de libertate împotriva hotărârilor comisiei de disciplină au fost respinse, 17 anulate și una modificată, din cele 122. Împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate au fost introduse 122 de contestații la judecătorie, de către persoanele private de libertate, fiind respinse 120 și admise două.

Având în vedere rapoartele de incident întocmite (774) în perioada ianuarie - octombrie 2023 și rapoartele de incident clasate (121) de comisia de disciplină s-a constatat că un procent de 15,6% din rapoartele de incident întocmite au fost clasate de comisia de disciplină din cadrul penitenciarului. Potrivit Regulii 38 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților „Regulile Nelson Mandela”, *„administrația penitenciarelor este încurajată să utilizeze, în măsura posibilă, prevenirea conflictelor, medierea sau orice alte mecanisme alternative de soluționare a litigiilor pentru a preveni încălcările disciplinare sau pentru a soluționa conflictele”*. În același timp, potrivit Normelor CPT, deciziile de aplanare a conflictelor trebuie să aibă prioritate în fața sancțiunilor și procedurilor disciplinare oficiale.

Față de considerentele expuse, echipa de vizită recomandă conducerii penitenciarului să prelucreze cu personalul penitenciarului Regula 38 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților „Regulile Nelson Mandela”, astfel încât la întocmirea rapoartelor de incident să se aibă în vedere prevederile acestei reguli, în scopul reducerii, pe cât posibil, a procentului rapoartelor clasate de comisia de disciplină, în privința abaterilor disciplinare ușoare (102 avertismente).

Au fost verificate prin sondaj mai multe dosare de cercetare disciplinară întocmite în perioada de referință și s-a constatat că respectau prevederile art. 103 - Procedura disciplinară, din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

d) măsurile pentru asigurarea dreptului de petiționare, a dreptului la corespondență și a dreptului la comunicări on-line

În perioada de referință, cheltuielile ocazionate de exercitarea dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență au fost suportate de către persoanele custodiate, dar și de unitatea penitenciară, potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) și art. 5 din Decizia Administrației Naționale a Penitenciarelor cu nr. 488/2016. Era întocmit și completat Registrul de evidență a materialelor destinate exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență distribuite persoanelor private de libertate. S-a constatat că în anul 2023, pentru 117 deținuți, care nu dispuneau de mijloace bănești au fost acordate materialele (plicuri, timbre poștale, pixuri, coli de scris) destinate exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență.

Echipa de vizită a constatat că la infochioscul unei secții, **nu exista în format electronic și Procedura de distribuire a materialelor destinate exercitării dreptului la petiționare și a**

dreptului la corespondență, modificată și completată prin Decizia Administrației Naționale a Penitenciarelor cu nr. 424/13.04.2023, publicată în Monitorul Oficial cu nr. 377 din 03.05.2023, potrivit Recomandării Avocatului Poporului cu nr. 3 din data de 09.01.2023 (*modif. art. 5 alin (1), termenul de soluționare a cererilor este de 7 zile*).

Era instalată cutia poștală, la care aveau acces atât persoanele private de libertate, cât și personalul furnizorului de servicii poștale, căruia i se asigura accesul în interior, însoțit de o persoană din cadrul penitenciarului.

În cursul anului 2023, în perioada de referință au fost întocmite un număr de 2176 de rapoarte de recompensare, fiind acordate 2088 de recompense (484 cu ridicarea măsurii disciplinare aplicate anterior, 1365 cu suplimentarea dreptului la pachet, 12 cu suplimentarea dreptului la vizită, 78 cu suplimentarea dreptului la pachet și vizită, 70 cu suplimentarea dreptului la vizita intimă, 79 cu suplimentarea dreptului la convorbiri online).

În perioada ianuarie - octombrie 2023, la Penitenciarul Arad au fost acordate 1842 convorbiri online, într-un spațiu amenajat și dotat corespunzător.

Nu au fost înregistrate sesizări privind nerespectarea dreptului la petiționare/corespondență și la comunicări online, iar persoanele private de libertate intervievate au precizat că le-au fost aprobate cererile pentru comunicările online și le-a fost respectată confidențialitatea în timpul convorbirilor.

Conducerea unității penitenciare a acordat 752 de audiențe persoanelor private de libertate (203 directorul unității, 263 directorul adjunct siguranța deținerii și regim penitenciar, 82 directorul adjunct reintegrare socială, 204 șeful serviciului regim penitenciar), dar și unele drepturi (vizite cu dispozitiv de separare – 5764, vizite fără dispozitiv de separare – 2755, vizite cu avocații, notarii publici, mediatorii – 275, vizite intime – 326).

e) acordarea asistenței medicale, tratament și îngrijiri

Penitenciarul Arad deținea Autorizație Sanitară de funcționare eliberată de Direcția de Sănătate Publică Arad la data de 20.08.2009 cu structură funcțională aprobată (cabinet de consultații, sală tratamente, birou administrativ, grup sanitar pentru personal, depozit de medicamente tip farmacie cu officină, spațiu de depozitare a materialelor pentru curățenie etc.).

Asigurarea asistenței medicale a persoanelor private de libertate custodiate era efectuată cu personal de specialitate medico-sanitar, în mod gratuit, potrivit legii. Acordarea asistenței medicale profilactice, curative și efectuarea tratamentelor pentru persoanele private de libertate se realiza prin activități de bază, precum asistența medicală în specialitatea medicină de familie sau medicină dentară. Se urmărea evoluția stării de sănătate a deținuților și se aplicau măsurile medicale necesare potrivit prevederilor legale, conform unui program de activitate zilnic de 7 ore/zi, în zile lucrătoare pentru medici, program alternativ, dimineața și după-amiaza, iar programul de lucru al medicului-șef era de 8 ore/zi, acesta îndeplinind și activități administrative.

Referitor la structura organizatorică a personalului medico-sanitar, în organigramă erau prevăzute 24 de posturi, din care 20 de posturi încadrate, fiind **vacante 4 posturi (2 asistenți medicali - în procedură de concurs, 1 medic medicină generală - în procedură de concurs și 1 medic psihiatru).**

Penitenciarul Arad dispunea de două cabinete medicale de medicină generală și un cabinet de stomatologie dotate corespunzător, potrivit prevederilor Ordinului 153/2003 emis de Ministerul Sănătății și Familiei pentru aprobarea normelor metodologice privind înființarea, organizarea și funcționarea cabinetelor medicale – Anexa 2, dotarea minimă obligatorie pentru cabinete medicale de specialitate.

La cabinetul medical exista aparat medical de urgență, dotat cu medicamente și materiale sanitare în conformitate cu baremul prevăzut în Anexa 1 din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022 privind activitatea de acordare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirilor persoanelor private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor. **Era necesar ca unitatea să aibă în dotare la cabinetul medical și defibrilator, aparat ECG, nebulizator și oxigen**, potrivit recomandării C.P.T. din Raportul 2022, în urma vizitei efectuate de delegația C.P.T. în România - „C.P.T. își reiterează recomandarea ca fiecare penitenciar să fie echipat cu defibrilator, nebulizator și oxigen, precum și cu un aparat ECG”.

În anul 2023, până la data vizitei erau înregistrate 199 persoane private de libertate nou intrate, pentru care s-au întocmit corespunzător fișe medicale.

Din interviurile desfășurate cu persoanele private de libertate s-a reținut faptul că acestea au fost consultate de medic la introducerea în penitenciar și, atunci când a fost cazul, au primit tratamentul corespunzător afecțiunilor cu care au fost diagnosticate.

În ceea ce privește asigurarea evidenței activității de asistență medicală a persoanelor private de libertate, registrele erau constituite și gestionate de personalul medico-sanitar, fiind păstrate la cabinetul medical în condiții de siguranță și confidențialitate.

Consultațiile medicale se efectuau și la solicitarea deținuților sau ori de câte ori era necesar. Potrivit Registrelor de consultații medicale, se efectuaseră 22548 de consultații medicale generale, iar la cabinetul de stomatologie 2743 de consultații.

Medicamentele prescrise erau păstrate la cabinetul medical, în condiții corespunzătoare de siguranță și distribuite numai de către personalul medical, cu sprijinul personalului penitenciarului.

Persoanele private de libertate care erau diagnosticate cu boli cronice la intrarea în penitenciar, în urma controlului medical periodic sau prin examinări medicale curente, erau luate în evidență la cabinetul medical, dispensarizate și li se asigura tratamentul medical corespunzător. Erau înregistrați 762 deținuți cu afecțiuni cronice, cele mai frecvente fiind: bolile cardiovasculare (107), diabet zaharat (62) și un număr mare de afecțiuni psihice (492).

Din cele 492 de afecțiuni psihice, majoritatea aveau recomandat tratament psihotrop. Printre cele mai frecvente diagnostice psihiatrice se regăseau: tulburările de personalitate, episoade depresiv - anxioase, tulburări mentale și de comportament legate de consumul de droguri și schizofrenii.

Având în vedere numărul mare de persoane private de libertate cu afecțiuni psihice din penitenciar, unitatea **nu avea angajat medic psihiatru și nu exista încheiat un contract de colaborare de prestări servicii cu un anumit medic psihiatru**. Evaluările psihiatrice se realizau de medicii psihiatrii de la diferite policlinici din Arad. **După verificarea aleatorie a fișelor medicale ale persoanelor private de libertate s-a constatat că unele scrisori medicale atașate nu erau cele de la ultima evaluare, una fiind din luna septembrie 2021, evaluările nefiind efectuate la timp. Se recomandă efectuarea la timp a evaluărilor medicale psihiatrice și atașarea ultimelor scrisori medicale la fișele medicale ale persoanelor private de libertate. Echipa de vizită recomandă efectuarea demersurilor pentru angajarea unui medic psihiatru, cu respectarea Normelor**

Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (C.P.T.) și a recomandărilor din Raportul făcut de delegația CPT la vizita în România în anul 2022 - „*C.P.T recomandă încă o dată autorităților române să se asigure că toate penitenciarele au aport psihiatric adecvat atât de la un psihiatru (adică cel puțin un psihiatru în fiecare închisoare), cât și de la asistentele medicale dedicate sănătății mintale*”.

Medicamentele psihotrope recomandate de medicul specialist psihiatru erau depozitate corespunzător și administrate sub strictă supraveghere, deținutul semnând în registrul de administrare a tratamentului.

În anul 2023 au fost efectuate 22 de internări în spitalele Ministerului Sănătății și 158 în spitalele din cadru Ministerului Justiției.

În vederea depistării cazurilor de boli infecto-contagioase, la data vizitei, în penitenciar existau persoane private de libertate cu boli infecto-contagioase care au fost tratate corespunzător: 16 persoane cu hepatită B, 8 cu hepatită C și 46 cu TBC sechelar.

Erau înregistrate 456 de leziuni traumatice din care 125 de autoagresiuni și 331 de heteroagresiuni. Semnele evidente de agresiune erau trecute în registrul de consultații și în registrul special de mărci traumatice, fiind întocmite corespunzător potrivit prevederilor legale. Se completau notele de informare privind constatarea leziunilor, traumatice și ulterior se sesiza Parchetul privind evenimentul, toate aceste documente fiind atașate la dosarul medical. Persoana privată de libertate era prezentată la Institutul de Medicină Legală (I.M.L.) dacă solicita, în funcție de declarație, uneori existând și cazuri de refuz.

În ceea ce privește evidența consumatorilor de droguri, în anul 2023 s-au înregistrat 141 de persoane private de libertate (etnobotanice, marijuana, cannabis, cocaină etc.), cazurile fiind gestionate corespunzător.

În cursul anului 2023 s-au înregistrat 130 de persoane aflate în refuz de hrană, fiind monitorizate zilnic, corespunzător de personalul medical.

Se acorda asistența medicală de urgență în caz de boală sau accident, în limita competențelor. Atunci când se depășeau competențele se apela Serviciul Național de Urgență 112. În anul 2023 fiind înregistrate 7 apeluri la 112. Până la data vizitei, au existat 4 decese, fiind gestionate corespunzător prevederilor legale.

Penitenciarul avea contract prestări servicii cu o firmă pentru servicii de colectare, transport și eliminare a deșeurilor medicale cu risc biologic.

Cadrele medicale urmau cursuri de educație medicală continuă acreditate de Colegiul Medicilor. Înainte de pandemie se realizau cu deținuții ore de instruire cu teme de igienă, prevenirea consumului de droguri, boli cu transmitere sexuală. Ele au încetat pentru a evita formarea grupurilor și nu s-au mai reluat. S-a constatat că nu se desfășurau activități de educație pentru sănătate, în vederea însușirii de către persoanele private de libertate a cunoștințelor necesare cu privire la igiena individuală și colectivă, igiena mediului, prevenirea îmbolnăvirilor și pentru formarea deprinderilor igienice. Echipa de vizită recomandă conducerii penitenciarului promovarea sănătății prin programe și activități de educație pentru sănătate, potrivit art 3 lit. c) și art.7 lit. n) din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022 privind activitatea de acordare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirilor persoanelor private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

f) asigurarea dreptului la asistență psihosocială

Activitatea personalului din cadrul Serviciului Reintegrare Socială avea drept scop asistarea persoanei condamnate în timpul perioadei de executare a pedepsei, prin implicarea acesteia în programe sau activități care să vină în întâmpinarea necesităților sale, cu scopul reducerii riscurilor marginalizării sociale după punerea în libertate. Activitatea sectorului avea la bază procedurile de sistem din domeniu elaborate de Direcția Reintegrare Socială, Ordinul Ministrului Justiției nr. 1322 din 25.04.2017, precum și deciziile ANP.

Conform Deciziei Directorului General al A.N.P nr. 348/24.02.2016 referitoare la standardele de personal din sistemul penitenciar, raportul specialist psiholog/asistent social - persoane private de libertate e de 1 la 100. **La Serviciul asistență psihosocială existau 10 funcții vacante, din care 7 se aflau în procedură de concurs.**

Ofițerii psihologi dețineau avizul de exercitare a profesiei, fiind înscriși în Colegiul Psihologilor din România. Erau întocmite Registre de evidență a actelor profesionale/Registrul specialistului, în care psihologii consemnau întreaga activitate. Spațiile în care se desfășurau activitățile de educație, asistență psihologică și socială erau corespunzătoare.

Activitatea psihologică se desfășura în conformitate cu avizul de funcționare nr.34 /12.07.2007 pentru structura de psihologie din domeniul reintegrare socială. Cabinetele psihologice erau dotate corespunzător, cu mobilier adecvat pentru activitățile în regim individual. Exista licență de utilizare pentru instrumente psihologice folosite de ofițerii psihologi. Se realizau evaluările utilizând instrumentele standard de evaluare elaborate și aprobate la nivelul sistemului penitenciar, precum și ghidurile de interviu pentru evaluarea psihologică, ambele promovate prin decizii ale directorului general.

În perioada ianuarie - octombrie 2023, au fost luate în evidență 74 persoane cu dificultăți de gestionare a agresivității, 11 cu risc de suicid, 15 persoane vulnerabile, 141 foști consumatori de droguri, 492 persoane cu diagnostic psihiatric și 150 persoane condamnate pentru agresiuni sexuale. Pe fondul acestei problematice, un procent crescut de deținuți prezentau potențial semnificativ de producere a unor evenimente negative, puteau pune în pericol siguranța proprie, dar și a celorlalți deținuți, a personalului și a unității de deținere, motiv pentru care necesitau monitorizarea permanentă a conduitei și a stării psiho-emoționale, precum și intervenție specifică în regim individual.

În perioada ianuarie - octombrie 2023, specialiștii serviciului educație și asistență psihosocială au desfășurat multiple activități și programe în regim individual și de grup, în domeniile educațional, de asistență socială și psihologică.

În cadrul Penitenciarului Arad se implementa Strategia de reducere a comportamentelor agresive. Lunar, echipa multidisciplinară desemnată analiza evoluția conduitelor auto/heteroagresive și măsurile luate, formulând propuneri de modificare/îmbunătățire a intervenției.

În perioada ianuarie - octombrie 2023 au fost luate în evidență echipei multidisciplinare, în medie, 85 de persoane private de libertate bărbați, care au prezentat risc crescut de adoptare a unor conduite hetero/autoagresive. Pe parcursul traseului execuțional acestea au beneficiat de intervenție de specialitate, în regim individual și de grup. Dintre acestea, 11 persoane private de libertate au fost luate în evidență cu risc de suicid. Starea acestora a fost monitorizată constant și au beneficiat de consiliere psihologică individuală până la reducerea riscului.

În cadrul Penitenciarului Arad erau incluși în categoria deținuților vulnerabili 18 deținuți, conform tabelului nominal cu deținuții incluși în categoria deținuților vulnerabili, în luna octombrie 2023. Activitățile derulate cu deținuții incluși în această categorie erau în conformitate cu art. 28 din Legea 254/2013, raportat la art. 34-36 din H.G. nr. 157/2016. Deținuții incluși în categoria celor vulnerabili desfășurau activități educative, sportive, de îmbăiere și plimbare doar cu deținuți clasificați

în aceeași categorie. În cazul deținuților vulnerabili, demersurile de reintegrare socială vizau atât compensarea nevoilor criminogene și reducerea riscurilor non-criminogene identificate, cât și oferirea de sprijin în vederea adaptării la mediul penitenciar și a executării pedepsei privative de libertate în condiții de siguranță.

În ceea ce privește refuzul de hrană, toate persoanele erau evaluate și consiliate psihologic pe întreaga durată a refuzului, fiindu-le prezentate riscurile la care se expun, modalitățile legale prin care pot protesta, respectiv posibilitățile de soluționare legală a solicitărilor lor. Din documentele puse la dispoziție de către personal, a reieșit că persoanele private de libertate care au recurs la această formă de protest au beneficiat de consiliere.

g) concluziile după interviurile cu persoanele private de libertate

Mai multe persoane private de libertate și-au manifestat dorința de a discuta cu membri echipei de vizită. Realizarea interviurilor s-a făcut cu respectarea regulilor și regulamentelor interne din penitenciar.

În cadrul interviurilor au fost abordate mai multe subiecte (respectarea normelor de igienă, calitatea și cantitatea hranei, accesul la apa potabilă și calitatea acesteia, accesul la duș și respectarea programului de distribuire a apei calde, tratamentul medical, sancțiunile disciplinare aplicate, asigurarea dreptului de petiționare, a dreptului la corespondență, a dreptului la comunicări online, relația cu personalul penitenciarului, cazuri de rele tratamente/tortură, violență etc.).

Din interviurile efectuate a rezultat că persoanele private de libertate s-au declarat mulțumite de modul în care sunt tratate, de condițiile de detenție, de modul în care le-au fost respectate drepturile legale, *cu excepția unei persoane care a întocmit mai multe petiții la instituția Avocatul Poporului, în care a sesizat condițiile de detenție necorespunzătoare (calitatea și cantitatea hranei, calitatea apei, accesul la apa potabilă, mobilierul, dotarea grupului sanitar, lipsa apei calde, accesul la duș, supraaglomerarea, prezența insectelor, cazarea împreună cu persoane fumătoare, lipsa geamurilor de la cameră, nu a fost prezentat la Institutul de Medicină Legală la cerere etc.) din Penitenciarul Arad.*

Echipa de vizită a interviuat petentul și a vizitat câteva camere (E1.B16, E1.A16) în care a fost cazat în diferitele perioade de executare a pedepsei în Penitenciarul Arad.

Acesta a precizat că susține cele sesizate și că nu a fost prezentat la Institutul de Medicină Legală (I.M.L.), după ce a fost agresat de un agent din penitenciar.

Din documentele prezentate de conducerea penitenciarului, din interviurile personalului și a unor persoane private de libertate a rezultat că deținutul a fost cazat individual în aproape toată perioada executării pedepsei în Penitenciarului Arad.

În perioada 25.02.2022 - 29.09.2023 a fost cazat în secția de deținere E1B, în camera E1B.16, iar începând cu data de 29.09.2023, a fost cazat în secția de deținere E1A, în camera E1A.16, ambele camere având câte un pat.

Camerele aveau cazarmament complet, erau bine luminate natural, ferestrele cu geamuri, care permiteau o ventilare/aerisire bună, iluminatul artificial corespunzător, calorifere care asigurau confortul termic necesar în perioada sezonului rece.

Aveau grup sanitar propriu, cu wc, chiuvetă, oglindă, etajeră, cu acces permanent la apă potabilă, distribuită de la rețeaua comună a orașului Arad, iar dușul era asigurat la sălile de baie. Au fost prezentate documente din care rezulta că periodic erau prelevate probe de apă, care ulterior erau transmise laboratorului de analiză de pe lângă Direcția de Sănătate Publică Arad, fiind asigurată calitatea apei potabile, potrivit prevederilor art. 118, lit. b) din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022 privind activitatea de acordare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirilor persoanelor private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

La grupul sanitar din camera E1A.16, în care era cazat petentul la data vizitei, erau necesare unele lucrări (schimbarea oglinzii, montarea unui paravan pentru respectarea intimității la wc.). De asemenea, în aceeași cameră erau necesare unele lucrări de reparare a sistemului de închidere de la fereastră și de montare în plus a unor corpuri suspendate (rafturi) pentru depozitarea numeroaselor documente existente în posesia persoanei private de libertate.

Echipa de vizită a adus la cunoștință conducerii administrației locului de deținere necesitatea reparării cu celeritate a sistemului de închidere la fereastră camerei de detenție E1A.16, montarea unui paravan pentru respectarea intimității la folosirea wc-ului din cameră, înlocuirea oglinzii de la chiuvetă, precum și montarea unor corpuri suspendate pentru depozitarea numeroaselor documente existente în posesia persoanei private de libertate.

A fost verificată situația medicală a petentului și s-a constatat că acesta primea tratamentul corespunzător afecțiunilor medicale pentru care a fost diagnosticat.

Referitor la susținerea petentului, că nu a fost prezentat la Institutul de Medicină Legală în data 27.04.2023, după ce a fost agresat de un agent din penitenciar, au fost verificate documentele

existente la cabinetul medical din penitenciar, a fost intervievat personalul medical prezent și s-a constatat că cele sesizate nu s-au confirmat.

Petentul a formulat plângere și la judecătorul de supraveghere a privării de libertate din cadrul Penitenciarului Arad, pentru încălcarea unor drepturi, dar și pentru că a fost lovit de un agent și i s-a refuzat prezentarea la I.M.L.

Prin încheierea judecătorului de supraveghere din data de 23.05.2023 s-a constatat că persoana privată de libertate nu a fost supusă la rele tratamente în Penitenciarul Arad, nu a prezentat urme de violență și nu a formulat cerere pentru a fi prezentat la I.M.L la data de 27.04.2023, *fapt pentru care judecătorul a respins cererea ca neîntemeiată. În încheiere, judecătorul de supraveghere a privării de libertate din cadrul Penitenciarului Arad a constatat și faptul că a fost sesizat parchetul în acest caz, chiar dacă deținutul nu a prezentat urme de violență. Petentul a formulat mai multe plângeri pentru încălcarea unor drepturi în Penitenciarului Arad. Prin încheierile cu nr. 527/01.08.2022 și nr. 272/02.05.2023, judecătorul de supraveghere a privării de libertate din Penitenciarul Arad, a respins plângerile ca neîntemeiate.*

Petentul a menționat în timpul vizitei hotărârea C.E.D.O. în cauza Radu și alții împotriva României, prin care i s-a acordat o despăgubire pentru condiții neadecvate în mai multe penitenciare din România, pentru o anumită perioadă de detenție (9479/17;21.12.2016). Conducerea penitenciarului a precizat că până la data vizitei nu s-a primit pe adresa secretariatului Penitenciarului Arad vreo adresă în acest sens.

Mai multe persoane private de libertate au fost intervievate în legătură cu comportamentul personalului din penitenciar în relațiile cu acestea, și au menționat că nu au fost probleme privind atitudinea personalului, iar în relaționarea cu deținuții aceștia foloseau un ton adecvat, fără jigniri sau amenințări.

Având în vedere aspectele constatate, în temeiul art. 43 alin. (1) și art. 47 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **Avocatul Poporului**

RECOMANDĂ

conducerii Penitenciarului Arad să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. gestionarea supraaglomerării constatate, în conformitate cu prevederile art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 - aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate;
2. continuarea demersurilor necesare pentru încadrarea personalului pe funcțiile vacante (73 de posturi vacante, din care 4 la Compartimentul medical și 10 la Serviciul asistență psihosocială);
3. prelucrarea cu personalul penitenciarului a Regulii 38 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților, astfel încât la întocmirea rapoartelor de incident să se aibă în vedere prevederile acestei reguli, în scopul reducerii pe cât posibil a procentului rapoartelor clasate de comisia de disciplină, în privința abaterilor disciplinare ușoare;
4. analizarea posibilității de a se evita pe cât posibil aplicarea sancțiunilor privind dreptul de a primi vizite, care pot avea un impact negativ în procesul de reintegrare a persoanei private de libertate, potrivit Normelor C.P.T. (Raportul din anul 2021) și a Regulilor Mandela (Regula nr. 43 pct. 3), în care sancțiunile disciplinare sau măsurile restrictive, prin interzicerea contactelor cu familia, să fie aplicate pentru o perioadă limitată și doar pentru menținerea securității și ordinii;
5. introducerea în format electronic la infochioșurile din secțiile de deținere a Procedurii de distribuire a materialelor destinate exercitării dreptului la petiționare și a dreptului la corespondență, modificată și completată prin Decizia Administrației Naționale a Penitenciarelor cu nr. 424/13.04.2023, publicată în Monitorul Oficial cu nr. 377 din data de 03.05.2023, potrivit Recomandării Avocatului Poporului cu nr. 3, din data de 09.01.2023;
6. efectuarea la timp a evaluărilor medicale psihiatrice și atașarea la fișele medicale a ultimelor scrisori medicale ale persoanelor private de libertate;
7. efectuarea demersurilor pentru dotarea cabinetului medical cu defibrilator, aparat ECG, nebulizator și oxigen, potrivit recomandărilor făcute de delegația C.P.T. în raportul întocmit la vizita din anul 2022 în România;
8. promovarea sănătății prin reluarea și intensificarea programelor/activităților de educație pentru sănătate, potrivit art 3. lit. c) și art.7 lit. n) din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022 privind activitatea de acordare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirilor persoanelor private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor;

9. etichetarea corespunzătoare a probelor alimentare și asigurarea figiderului cu termometru și grafic de temperatură potrivit art. 37 lit. e) din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor, art. 120 alin (3) din Ordinul nr. 4858/C/3363/2022 privind activitatea de acordare a asistenței medicale, a tratamentului și îngrijirilor persoanelor private de libertate aflate în locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor;
10. dotarea corespunzătoare a tuturor camerelor cu mobilier pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, potrivit prevederilor art. 4 alin. (1) din O. M. J. nr. 2772/C/2017;
11. asigurarea iluminatului de veghe în toate camerele de deținere și folosirea acestuia pe timpul nopții, în scopul asigurării supravegherii, potrivit prevederilor art. 6, alin. (6) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017;
12. amenajarea a cel puțin unei camere de cazare dotate corespunzător pentru persoanele cu dizabilități cu grup sanitar adaptat nevoilor acestora, potrivit prevederilor art. 1, alin. (6) din Anexa Ordinului Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017;
13. repararea cu celeritate a sistemului de închidere de la fereastra camerei de detenție E1.A16, montarea unor paravane pentru respectarea intimității la folosirea wc-ului, înlocuirea oglinzii de la chiuvetă, precum și montarea unor corpuri suspendate pentru depozitarea documentelor în aceeași cameră;
14. continuarea operațiunii de dezinsecție cu substanțe mai eficiente, pentru a combate prezența insectelor în toate spațiile penitenciarului.

Craiova, 5 decembrie 2023

